

consciousness and influences not only individual judgement but also society on the whole. The basic spheres of the Ukrainian political metaphor borrowing are: "Illness", "Family", "Animal world", "Game and sports", "Theater", "War", "The criminal world".

Key words: *political metaphor, verbal and un verbal metaphor, metaphorical models, effect of metaphorical impact.*

УДК 811.11 '221.2

М.-М. Рибалко, канд. філол. наук

Національний авіаційний університет, Київ

СЕМАНТИЧНЕ РОЗМАЙТТЯ КОНЦЕПТУ TANGO (на матеріалі американського англомовного газетного дискурсу)

Стаття присвячена дослідженню семантичного спектру лінгвокультурного концепту TANGO в дискурсивній тканині англомовних газетних публікацій. Із застосуванням методів семіотичного і дискурсивного аналізу систематизовано релевантні комунікативні засоби на поверхневому рівні газетних текстів, з'ясовано їхню трансформацію на нарративному і глибинному рівнях – у типовому контексті утрудненої нетанцювальної комунікативної взаємодії.

Ключові слова: *концепт TANGO, утруднена комунікативна взаємодія, газетний дискурс, семіотичний аналіз.*

Надзвичайно висока ефективність передачі інформації оцінного, емотивного й навіть фактичного характеру і під час танцювальної взаємодії безпосередньо, і в загальнішому, опосередковано-танцювальному контексті дає підстави вважати аргентинське танго автономною комунікативною системою з власними особливостями дискурсивної реалізації та когнітивного наповнення. За В. Масловою, дискурс може розглядатися водночас як сукупність апеляцій до концептів і як обширний концепт, який існує у свідомості носіїв мови [1, 53]. У термінах когнітивної лінгвістики лексема *tango*, або ж ширше – словосполучення *Argentine Tango*, репрезентує у дискурсі певну ментальну сутність, яка охоплює значний фрагмент англомовної картини світу. Особливий інтерес аргентинське танго становить для лінгвістики – як комунікативна система, потенціал якої реалізується в максимально концентрованому вигляді, та для суміжної з нею семіотики – як потужний міжкультурний код початку XXI ст.

Дослідник історії розвитку поняття «комунікація» Джон Дарем Пітерс у передмові до українського видання своєї праці «Слова на вітрі: історія ідеї комунікації» застерігає сучасну людину, свого читача – знайомого з кіберпростором, свідка стрімкого науково-технічного розвитку, – від покладання надмірних надій на повну взаємність у спілкуванні, коли йдеться про «комунікацію». Автор закликає «примиритися з неминучою відчуженістю, з якою ми стикаємося, коли взаємодіємо з іншими людськими істотами. Комунікація – поняття, що виникло і розвивалося в наукових, технічних і військових кон-

© *М.-М. Рибалко, 2014*

текстах, – часто є нетерпимим до очевидних недосконалостей мовної діяльності і обмежень у людських взаєминах. Всупереч такому розумінню я гадаю, що та дивовижність, яка всюди оточує нас – в інших людях, самих собі, мові, чи навіть у самому факті нашого існування, – є благословенням, а не прокляттям» [2, с. 7]. Ця розлога цитата вичерпно розкриває проблемність терміну *комунікація* у контексті соціального танцювання, учасники якого, окрім насолоди людського спілкування, часто переживають брак порозуміння, відчуженість, розчарування і самотність. Іншими словами, аргентинське танго як комунікативна ситуація охоплює також величезну кількість моментів, що свідчать якраз про відсутність злагодженості у позамовному, – танцювальному і нетанцювальному – контакті її учасників, про загрозу комунікативного провалу і навіть про неможливість комунікації. Тема комунікативних труднощів і шляхів подолання їх настільки властива аргентинському танго як феноменові, що поширилась із суто танцювальної в поза танцювальні сфери соціальної взаємодії.

З метою уточнення поняттєвого змісту концепту TANGO – в межах англо-американської мовної картини світу, видається обґрунтованим звернутися до аналізу низки відповідних дискурсивних фрагментів. На матеріалі 30 газетних публікацій видання *The New York Times*, дібраних за період 2007 – 2014 рр., ми виявили низку мовних засобів (лексичних, фразеологічних), що дозволить зробити висновки про способи і варіанти дискурсивних репрезентацій концепту TANGO та про співвіднесеність їхньої множини з його поняттєвим наповненням.

Судячи з заголовків, відповідні лексичні репрезентації вживаються в таких контекстах:

- суто-танцювальному: «*The Art of Tango*», «*Finnish Tango – The Passion and the Melancholy*», «*Gabriel Missé and Analia Centurión Dance Tango*», «*An Investment Banker Decides to Teach Tango After Terrorist Attacks*»;

- танго-алюзія і кінематографічних танго-цитатах: «*Takes One to Tango*», «*Last-Tango-in-Paris*», «*Maria Schneider, Actress in 'Last Tango,' Dies at 58*», «*Late-Life Romance in 'Last Tango in Halifax,' on PBS*», «*The-Tango-Lesson – Trailer – Cast - Showtimes*», «*'Merchant of Death' or Simple Tango Lover?*»;

- позатанцювальному: «*Art and Real Estate Tango in Miami*», «*Complicated Tango for Argentina's Coach and Star*», «*The Nepotism Tango*».

У позатанцювальному контексті концепт TANGO зазвичай актуалізовано в ситуаціях утрудненої / загроженої комунікації 1) експліцитно, через лексеми, що безпосередньо вказують на танець – tango, to tango: «*Dance the Smartphone Tango Without Me*», «*Takes One to Tango*»;

2) імпліцитно, за допомогою специфічної танцювальної танго-термінології, широко вживаних у танцювальному середовищі висловів:

«*Takes One to Tango*

But the president always seems to be dancing alone. [...] He sardonically presented himself as Lonely Guy, shafted by the opposition, kicking around the White House on his own. But Obama still resists the idea that personal relationships can be pivotal, noting that his "suspicion" is that the issues will be resolved only if Americans "push hard," vote recalcitrant lawmakers out and "reward folks who are trying to find common ground." Republicans here want to make sure that the president dances alone» [3].

Широко експлуатується потужний емотивний потенціал концепту, простежується тісний асоціативний зв'язок між танцем і певним спектром почуттів – часто негативно забарвлених і сильно виражених, – від любові / симпатії через відданість, ревності, суперництво аж до пристрасті, які мовці переносять на поза танцювальні контексти й актуалізують у дискурсі прямо чи опосередковано:

«Complicated Tango for Argentina's Coach and Star

Both [Maradona and Messi] gripped in a complicated relationship with Argentina and with each other, dancing a mesmerizing soccer tango as Argentina seeks its first title since Maradona hoisted the trophy in 1986 [...] There is a very strong emotional link between Maradona and Argentine society. Some believe Maradona is jealous of Messi, who came of age in a globalized world, every match on television. Others believe Messi is not dedicated enough to the national team, and not sufficiently Argentine, having moved to Barcelona [5].

На прикладі наступної газетної публікації простежимо змістове наповнення концепту TANGO в газетному дискурсі, застосовуючи метод семіотичного аналізу тексту, запропонований Альгідрасом Греймасом.

«After 9/11, a Decision to Tango

By Tara Parker-Pope

September 7, 2011, 11:20 AM 6 Comments

The terrorist attacks on the World Trade Center and the Pentagon 10 years ago affected the lives of many people in countless ways. For Ney Melo, an investment banker who worked across the street from the Twin Towers, the events of Sept. 11 led to a major career change as he moved away from Wall Street and into the dance studio.

“I think if I had not seen how quickly one's life can end, I probably wouldn't have taken the steps to change my life,” he said.

After the attacks, Mr. Melo says, he was looking for a distraction, and he responded to a poster for tango lessons. He was hooked, and soon met his dance partner, Jennifer. Now the couple, who teach tango lessons, are expecting twins» [6].

На фігуративному рівні досліджуваного тексту, який віддзеркалює конкретику фізичного світу, ми виявили кілька основних **ізотопій**, груп слів, об'єднаних спільністю значення, та з'ясували опозиції у межах ізотопій і між ними, тобто окреслили найважливіші теми в тексті.

Місце (водночас напрям руху): *the World Trade Center and the Pentagon, across the street from the Twin Towers vs from Wall Street and into the dance studio;*

актори: *[terrorists] the terrorist attacks, the events of Sept. 11 vs Ney Melo, an investment banker; his dance partner, Jennifer, the couple, twins;*

стани буття: *had seen how quickly one's life can end, was looking for a distraction, have taken the steps to change my life, responded to a poster for tango lessons, a decision to tango, he was hooked, [he] met his dance partner, Jennifer, teach tango lessons, the couple are expecting twins.*

Привертає увагу ідея парності, подвійності, двійковості, яка традиційно асоціюється з танго (it takes two to tango) і проявляється лексично: *the World Trade Center and the Pentagon; the Twin Towers; Ney Melo [and] his dance partner, Jennifer; the couple; twins.*

Наступний, наративний рівень вивчення цього фрагменту передбачає відтворення актантної наративної моделі досліджуваного тексту. Враховуючи семантичні опозиції,

виявлені на фігуративному рівні, можна припустити існування двох основних трансформацій: перехід від терору, руйнування, загибелі, через переосмислення особистих ціннісних орієнтирів до нового стилю життя, нової кар'єри, в основі якої лежить творчість, і аж до творення в найширшому розумінні слова – зародження нового життя. Третій, глибинний рівень дослідження тексту дає змогу виокремити його фундаментальні цінності. На нашу думку, всі опозиції фігуративного і наративного рівнів можна звести до двох загальних протиставлень, у межах яких, з огляду на об'єкти пошуків, відбуваються ключові трансформації цінностей.

Перехід здійснюється із зони руйнації, смертей і терору на нову територію – творчості, конструктиву, життя – через танець і завдяки танцеві.

Таким чином концепт танго в проаналізованій статті актуалізує ідеї парності, вітальності, нового життя, творчої, продуктивної взаємодії.

Отже, концепт TANGO як інтерпретатор смислу увесь час розвивається, змінюється, уточнюється. Як ментальна сутність він реалізується в дискурсі – вербально і невербально, – і підпадає під вплив інших концептів, відтак зазнає подальших змін і трансформації. Концептові TANGO властива емотивність, він має конотації, є аксіологічний за своєю природою. У реконструюванні концепту задіяні сутності плану змісту, вони недоступні для безпосереднього сприйняття, але робити висновки щодо їхніх властивостей можна на основі опосередкованих даних, зокрема вивчаючи їхні дискурсивні репрезентації – у сучасних газетних публікаціях актуалізується низка сем: *dance, art, relationship, romance, love, trust, passion, danger, melancholy, loneliness, life, communication, competition, complicated interaction* та ін. Поняттєва палітра досліджуваного концепту перетнула межі танцювальних, мистецьких тем і поширилась на діяльнісні, емотивні, соціальні аспекти утрудненої комунікативної взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маслова В. Когнитивная лингвистика: учеб. пособие / В.Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
2. Пітерс Дж. Д. Слова на вітрі: історія ідей комунікації / Пер. з англ. А. Іщенко. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 302 с.
3. Down M. Takes One to Tango / Maureen Down. – The New York Times, January 15, 2013.
4. Down M. The Nepotism Tango / Maureen Down. – The New York Times, September 30, 2007.
5. Longman J. Complicated Tango for Argentina's Coach and Star / Jere Longman. – The New York Times, June 16, 2010
6. Parker-Pope T. After 9/11, a Decision to Tango / Tara Parker-Pope. – The New York Times, September 07, 2011.
7. Warren R. I Don't Dance the Smart Phone Tango / Roz Warren. – The New York Times, December 26, 2012.

Стаття надійшла до редакції 02.10.14

М.-М.О. Рыбалко, канд. філол. наук
Національний авіаційний університет, Київ

СЕМАНТИЧЕСКОЕ РАЗНООБРАЗИЕ КОНЦЕПТА TANGO (на матеріалі американського англійського газетного дискурсу)

Стаття присвячена дослідженню семантичного спектра лінгвокультурного концепта TANGO в дискурсивній тканині англійських газетних публікацій. З застосуванням методів семиотического і дискурсивного аналізу систематизовано релевантні комунікативні засоби на поверхневому рівні газетних текстів, прослідковані їх трансформації на нарративному і глибокому рівнях – в типовому контексті ускладненого комунікативного взаємодіяння.

Ключові слова: *концепт TANGO, ускладнене комунікативне взаємодіяння, газетний дискурс, семиотический аналіз.*

Rybalko M.-M., PhD
National Aviation University, Kyiv

SEMANTIC VARIETIES OF THE CONCEPT OF TANGO (on American English newspaper discourse)

The article is focused on the semantic spectrum analysis of the linguocultural concept of TANGO in the American English newspaper discourse. In terms of semiotic and discourse analysis some relevant communicative means have been established on the upper level of newspaper texts, and their transformations have been traced on the narrational and deep levels – in the typical context of complicated communicative non-dance interaction.

Key words: *concept of TANGO, complicated communicative interaction, newspaper discourse, semiotic analysis.*

УДК [811.161.2'37:003.083]:070

І. Мислива-Бунько, викладач
Луцький педагогічний коледж, Луцьк

АБРЕВІАТУРИ З ПОЧАТКОВИМИ ГРЕЦЬКИМИ ОСНОВАМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ (на матеріалі газет)

У статті проаналізовано часткові абревіатури з початковими грецькими основами, виокремлено семантичні групи абролексем. Установлено, що в сучасній українській літературній мові наживаними є часткові абревіатури з початковими грецькими авто-, теле-, фото-, також розширюють сферу функціонування деривати з основами біо-, еко-, електро-, кібер-, нарко-, порно-.

Ключові слова: *абревіатура, грецька основа, мова газети.*

© **І. Мислива-Бунько**, 2014